

Напрями вдосконалення системи недержавного пенсійного забезпечення

*Сніжана Юрескул,
магістрантка спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа, страхування та фондовий ринок»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: YureskulSO@krok.edu.ua*

*Ігор Румик,
д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: rutykii@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-3943-639X*

На сучасному етапі розвитку України система державного пенсійного забезпечення не в змозі забезпечити гідний рівень матеріальної підтримки осіб похилого віку в зв'язку з тим, навантаження на Державний Пенсійний фонд України з кожним роком зростає та зумовлює дефіцит його бюджету. Обмежена ресурсна база для подолання даної соціальної проблеми та зменшення ролі держави в наданні соціальних гарантій є світовою тенденцією. Тому виникає об'єктивна необхідність дослідження альтернативних джерел підтримки населення, одним із яких є стимулювання добровільної участі громадян в системі недержавного пенсійного забезпечення.

Система недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ) є третім рівнем системи пенсійного забезпечення, в рамках якого учасники можуть добровільно спрямовувати частину свого поточного доходу на формування пенсійних заощаджень додатково до загальнообов'язкових систем. Система недержавного пенсійного забезпечення відіграє надзвичайно важливу роль в системі пенсійного забезпечення загалом, оскільки надає можливість учасникам системи більш гнучко та ефективно управляти своїми пенсійними накопиченнями. В першу чергу, це стосується можливості вибору інвестиційної стратегії фінансових інститутів, в яких вони накопичують пенсійні заощадження, в залежності від власних мотивів та вподобань, а також диверсифікувати власні заощадження.

Уряд планує запровадити накопичувальне пенсійне забезпечення, яке включатиме як обов'язкову, так і добровільну накопичувальні системи на додаток до солідарної. Очікується, що нова пенсійна система може бути ухвалена на початку 2025 року, а повне її впровадження почнеться з 2026 року.

Уряд пропонує ввести накопичувальне пенсійне забезпечення, яке може суттєво змінити механізм нарахування пенсій. Відповідний законопроект № 9212 у квітні 2023 року був розглянутий парламентським комітетом, а через рік його повернули уряду на доопрацювання. Кабінет Міністрів України вніс у законопроект рекомендовані парламентарями правки. Очікується, що оновлений законопроект внесуть на розгляд парламенту найближчим часом.

Одним з головних елементів реформи стане запровадження з 2026 року професійної накопичувальної системи.

Уряд підготував відповідний законопроект, який передбачає збалансування

цього нововведення зі зменшенням податкового навантаження на роботодавців. Це дозволить працівникам накопичувати до 20% свого заробітку протягом життя, що разом із солідарною системою забезпечить пенсійні виплати на рівні 60% від їх заробітку.

У Кабінеті Міністрів України планували внести законопроекти щодо пенсійної реформи у Верховну Раду у вересні 2024 року. У парламенті їх можуть ухвалити на початку 2025 року. Однак, для повного впровадження нової пенсійної системи знадобиться певний час. Тож, уряд планує запустити нову пенсійну систему з 2026 року.

На нашу думку, перед реформацією системи НПЗ потрібно провести ряд дій: перш за все залучити більшу кількість населення до участі в накопичувальних пенсійних планах. Серед запропонованих ініціатив особливої уваги потребує впровадження системи загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення, а також покриття частини роботодавців та працівників колективними договорами, підвищення фінансової грамотності населення, поширення та спрощення доступу до інформації стосовно механізмів та принципів недержавного пенсійного забезпечення, проведення регулярної комунікації та маркетингових заходів щодо переваг використання пенсійних інструментів, підвищення прозорості та ефективності діяльності недержавних пенсійних фондів. Саме ці дії зможуть надати населенню відчуття прозорості та безпеки за власне майбутнє та кошти.

Ключові слова: недержавне пенсійне забезпечення; законопроект; інвестиції; накопичення; реформація.

Список використаних джерел

1. Основні засади функціонування системи НПЗ. URL: https://knpf.bank.gov.ua/uchasnykam/baza_znan/osnovni_zasady_funktsionuvannia_systemy_npz.html#:~:text
2. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Пенсійний фонд України: офіційний сайт. URL: <https://www.pfu.gov.ua/2157129-zvit-pro-vykonannya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny-za-2022-rik/>
4. Румик, І., Костильова, В. (2022). Система недержавного пенсійного забезпечення в Україні: сучасний стан і напрями розвитку. URL: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2022/paper/view/1190>.
5. Румик, І., Кузьмінський, В., Костильова, В. (2023). Особливості функціонування недержавних пенсійних фондів. Вчені записки Університету «КРОК», 2(70), 29-37. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-70-29-37>